

International Journal of **Kannada** Research

www.kannadajournal.com

ISSN: 2454-5813

IJKR 2021; 7(1): 17-23

© 2021 IJKR

www.kannadajournal.com

Received: 13-11-2020

Accepted: 15-12-2020

ಡಾ.ಸೀತಾ.ಹೆಚ್. ಎನ್.

ಸಹಾಯಕ ಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು ನಂಜನಗೂಡು.

Corresponding Author:

ಡಾ.ಸೀತಾ.ಹೆಚ್. ಎನ್.

ಸಹಾಯಕ ಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು ನಂಜನಗೂಡು.

ವಿ.ಎಂ.ಇನಾಂದಾರ್.

ಡಾ.ಸೀತಾ.ಹೆಚ್. ಎನ್.

ನವೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿ ಬಾಳಿದ ವಿ.ಎಂ. ಇನಾಂದಾರ್ ಅವರ ಪೂರ್ಣ ಹೆಸರು ವೆಂಕಟ ಮಧ್ವರಾವ್ ಇನಾಂದಾರ್. ಇವರು ಕನ್ನಡದ ಹಿರಿಯ ಸಾಹಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಪಂಕ್ತಿಗೆ ಸೇರಿದವರು. ಇನಾಂದಾರರು ಬಹುಭಾಷಾಪಂಡಿತರು ಕೂಡ. ಕನ್ನಡ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಹಿಂದಿ, ಮರಾಠಿ, ಸಂಸ್ಕೃತ - ಈ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾನ ಪಾಂಡಿತ್ಯವುಳ್ಳವರು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇವರ ಹೆಸರು ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು. ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ನಾಟಕ-ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಮೂಲಕ ಅವರ ಸೃಜನಶೀಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಒಂದು ಮುಖ ಪರಿಚಯವಾದರೆ, ವಿಮರ್ಶಾ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಗಳಂತಹ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಅವರ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖದ ಪರಿಚಯವೂ ನಮಗಾಗುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಭಾಷೆಗಳ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿರುವುದುಕೂಡ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಸಂಗತಿ.

ಇನಾಂದಾರರು ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳುದ್ದಕ್ಕೂ ಕಾದಂಬರಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡಿದವರು. ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿ ಇನ್ನೂ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಹೊರಟರು. ಇನಾಂದಾರರು ನವೋದಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವ್ಯ,- ಈ ಪ್ರಚಲಿತ ಪಂಥಗಳಿಗೂ ಸಮಕಾಲೀನರಾಗಿದ್ದು, ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಪಂಥಕ್ಕೂ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳದೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕೃತಿ ರಚನೆ ಮಾಡಿದರು.

ಇನಾಂದಾರರು ಕರ್ನಾಟಕ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅದೇ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹುದಲಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ೧೯೧೨ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ಒಂದರಂದು ಮಧ್ವರಾವ್ ಮತ್ತು ಕಮಲಾಬಾಯಿಯವರ ಜೇಷ್ಠಪುತ್ರನಾಗಿ ಜನಿಸಿದರು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹುದಲಿಯಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿದ ಇನಾಂದಾರರು, ಅಂಚೆ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವರ ತಂದೆಗೆ ಕೆಲಸದ ನಿಮಿತ್ತ ಬಿಜಾಪುರಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾದಾಗ, ಹೈಸ್ಕೂಲು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಬೆಳಗಾವಿ, ಅಥಣಿ, ಹಾಗೂ ಬಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ಅವರು ೧೯೩೦ರಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯುಲೇಶನ್ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾದರು. ೧೯೩೦ರಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ೧೯೩೪ರಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಿಂದ ಆಂಗ್ಲಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎ. ಪಡೆದು, ಸುವರ್ಣಪದಕವನ್ನು ಗಿಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅಂದಿನ ದಿನದಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಾಹಸವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಇನಾಂದಾರರು ಬಿ.ಎ. ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹದಗೆಟ್ಟಿದ್ದ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕೆಲ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಸುಧಾರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಸದ್ಯದ

ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆಂದು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಒಪ್ಪಿದ ಕೆಲಸ ಬಿಜಾಪುರದ ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಗುಮಾಸ್ತೆಯದು. ಹಾಗೆಂದು ಅದನ್ನು ಅವರು ತಾತ್ಕಾಲಿಕದಿಂದ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲಸದ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಓದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ಇನಾಂದಾರರು ಬಾರ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್‌ನ ಅಡ್ವೋಕೇಟ್ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆ ಹೊಂದಿದರು. ದಿನನಿತ್ಯದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಕೆಲವೇ ನಿಯಮಗಳ ಪರಿಚಯ ಸಾಕಾಗುವಂತಿದ್ದರೂ, ಅವರು ಒಂದು ವಕೀಲಿಯ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಆಗುವಷ್ಟು ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಗತಿಗೂ ಭದ್ರವಾದ ತಳಪಾಯವನ್ನು ಹಾಕಿದರು. ಅದರೊಡನೆಯೇ ಅಲ್ಲಿಯ ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಸಕ್ತಿಯಿತ್ತು. ಆದಕಾರಣ ತಮ್ಮ ಕೋರ್ಟಿನ ಕೆಲಸದಿಂದ ಮೊದಲು ರಜೆಯನ್ನೂ, ಆಮೇಲೆ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಎರಡು ವರ್ಷದ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ೧೯೪೧ರಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಆಂಗ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಜೀವನಕ್ಕೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳಿದರು.

ಅಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಒತ್ತಡಗಳು, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳು ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಯುವಕರನ್ನು ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಂಪಾದನೆಯ ಮಾರ್ಗ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಸಾಕು ಎನ್ನುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಇಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಂತಹದರಲ್ಲಿ ಇನಾಂದಾರರಿಗೆ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ, ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೂ ಬಂದಿತು. ಇವರ ಶ್ರೀಮತಿಯವರಾದ ನಿರ್ಮಲಾಇನಾಂದಾರರು ಬಿ.ಎ. ಪದವೀಧರರಾಗಿದ್ದು, ಪತಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇನಾಂದಾರ್ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು, ಒಬ್ಬ ಮಗ. ಇವರ ಹಿರಿಯ ಮಗಳು ಪ್ರಿಯಂವದಾ ಬಿ.ಎ. ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮನೆ ಬೆಳಗಲು ತೆರಳಿದ್ದು, ಈಗ ಕೆನಡಾದ ಟೊರೊಂಟೋದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಿಯಂವದಾ ನಂತರ ಹುಟ್ಟಿದವರು ಶ್ರೀಕಾಂತ ಇನಾಂದಾರ್. ಇವರು ಎಂ.ಎಸ್.ಮಾಡಿ ಕೆನಡಾದ ಅಣುವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧಕ ಇಂಜಿನಿಯರ್‌ಆಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಿರಿಯ ಮಗಳಾದ ಜಾನಕಿಯವರು ಲೇಖಕಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಮೀನಾವಾಂಗೀಕರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವು

ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೭೮ರಲ್ಲಿ ಶಿವರಾಮಕಾರಂತರಿಗೆ 'ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ' ದೊರೆತಾಗ ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಇದೇ ಲೇಖಕರ ಮೂಕಜ್ಜಿ ಉಳಿದಿದ್ದಾರೆ.

ಇನಾಂದಾರರು ಮುಂಬಯಿ, ಅಹಮದಾಬಾದ್, ಧಾರವಾಡ, ಮಂಯ ಕನಸುಗಳ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಪುಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ನಿರ್ಮಲಾಇನಾಂದಾರರು ಮಂಗಳೂರು, ಉಡುಪಿ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಬೆಂಗಳೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಆಂಗ್ಲ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದಾಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಪ್ರೀತ್ಯಾದಾರಗಳೂ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ಗೌರವವೂ ಅವರ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಶಿಕ್ಷಕರೆಂಬುದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದವು. ಇನಾಂದಾರರು ತಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ಸಂದ ೭೪ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಬದುಕಿ ಜೀವನದ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಮೀಸಲಿರಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಉಳಿಸಿದರು.

ಇನಾಂದಾರರು ಶತಮಾನದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರಲ್ಲಿ ವಿ.ಎಂ.ಇನಾಂದಾರ ಅವರೂ ಒಬ್ಬರು. ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅವಕಾಶ ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದು ಅಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸೃಜನಶೀಲ ಪ್ರತಿಭೆಗಳಿಗೆ ಕೊರತೆಯಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಇನಾಂದಾರರೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಇವರಂತೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕರ್ನಾಟಕತ್ವದ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವಕೊಡುವುದು ಖಚಿತವೆಂದು ಬಗೆದು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ದೂರವಿರಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನೆಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಕೃಷ್ಣಕುಮಾರಕಲ್ಲೂರ ಅವರು, ಆರಂಭದ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಾಟಕಗಳಿಗೆ ಮುಂಬಯಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದು ಹಿರಿಯ ನಾಟಕಕಾರ ಶ್ರೀರಂಗರವರು, ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಮಹಿಳೆ ಬದುಕಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ತಂದ ವಿ.ಎಂ ಇನಾಂದಾರ ಅವರು ನಲವತ್ತರ ದಶಕದ ಮುಂಬಯಿಯ ಕನ್ನಡಿಗ ನೆನಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣಾದವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರಾದವರು.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಚಳವಳಿ ಆರಂಭಗೊಂಡಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಇವರು ಮೂಲತಃ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದರೂ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ. ಇವರ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಮರಾಠಿ, ಕಲಿತು ಬೋಧಿಸಿದ್ದು

ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಇವರ ಅನುಭವ, ಜ್ಞಾನವೈಶಾಲ್ಯದ ಗುಟ್ಟು ಇವರ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿ.

ಇನಾಂದಾರರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದವರು. ಹಾಗೆಯೇ ಅಧ್ಯಾಪನವನ್ನೂ ಮಾಡಿದವರು. ಇವರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ನಲ್ಲಿ ಬರೆಯಬಲ್ಲವರು ಅಷ್ಟೇ ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಮಾತಾಡಬಲ್ಲವರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಅವರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬರಹಗಳು ಕಡಿಮೆ. ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರ, ಪತ್ರಿಕೆಗಾಗಿ ವಿಮರ್ಶೆ, ವರದಿ, ಇತರ ಕಾಗದಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇವರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬರಹದ ಸೊಗಸನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಇನಾಂದಾರರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. 'ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಎಂದಿದ್ದರೂ ಪರದೇಶದ ಭಾಷೆ, ನಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮತಿಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ನಮ್ಮದಲ್ಲದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಮೂಡಿಸುವುದು ಭಾರತೀಯರಾದ ನಮಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ'. ಇನಾಂದಾರರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬರಹಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ನಂಬಲು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಳೆಯ ವಿದ್ಯಾಂಸರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆದರ್ಶವಿರುವುದುಂಟು. ಬರೆದರೆ ಸೊಗಸಾಗಿ ಬರೆಯಬೇಕು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬರೆದರೆಷ್ಟು, ಬರೆಯದಿದ್ದರೆಷ್ಟು? ಎಂಬ ರೀತಿಯ ಆದರ್ಶವದು. ಇನಾಂದಾರರಂತೆಯೇ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸಿದ, ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಲೇಖಕರ ಒಂದು ಪರಂಪರೆಯೇ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಲೇಖಕರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರಾದವರು ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ, ಎಸ್.ವಿ.ರಂಗಣ್ಣ, ಎ.ಎನ್.ಮೂರ್ತಿರಾವ್, ವಿ.ಕೃ.ಗೋಕಾಕ್, ಯು.ಆರ್.ಅನಂತಮೂರ್ತಿ, ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಪಾಟೀಲ, ಲಂಕೇಶ್, ಶಂಕರಮೊಕಾಶಿಪುಣೇಕರ್ ಮೊದಲಾದವರು. ಇಂತಹ ಸೃಜನಶೀಲ ಹಾಗೂ ವಿಮರ್ಶಕ ಬರಹಗಾರರಂತೆ ಇನಾಂದಾರರೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸಿ, ಬರೆದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದರು. ಇವರು ಅನುವಾದ, ವಿಮರ್ಶೆ ಮೂಲಕ ಹೊರಗಿನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತಂದದ್ದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಾಜದ ಹತ್ತಾರು ಮುಖಗಳನ್ನು ಆದರ್ಶ ವಾಸ್ತವತೆಗಳ ನಡುವೆ ಸಮಭಾವದಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಿದರು.

ಇನಾಂದಾರರು ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳದ್ದಕ್ಕೂ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದರೂ

ಯಾವುದೇ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಾಗಲಿ, ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಗುಂಪು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಾಗಲಿ ಬಾಳಿದವರಲ್ಲ. ತಾವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದವರೂ ಅಲ್ಲ. ಹಾಗೆಂದು ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಸಂಗ ಅಭಿರುಚಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆಗಳಿಂದ ದೂರ ಉಳಿದವರೂ ಅಲ್ಲ. ಅವರು ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದರೂ "ತಾನೊಬ್ಬ ಲೇಖಕ" ಎಂದು ಯಾವತ್ತೂ ಅಂದುಕೊಂಡವರಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಬದುಕಿದ್ದ ಇನಾಂದಾರರಿಗೆ ಜನರ ಪ್ರೀತಿಯಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅಭಿಮಾನಿ ಸಂಘದ ರಕ್ಷೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಗಟ್ಟಿ ಲೇಖಕರಾಗಿದ್ದರೂ ಮುಂಚೂಣಿಯ ಲೇಖಕರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾರೂ ವಿಷಾದಪಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಉಳಿಯುವುದು, ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ವಿನಾ ಸಾಹಿತ್ಯಿಯಲ್ಲ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಸಲ್ಪಟ್ಟ ಲೇಖಕರು ಇನ್ನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರೆನಿಸಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಇನಾಂದಾರರು ಎಲೆ ಮರೆಯ ಹೂವಿನಂತೆ, ನೆಲದ ಮರೆಯ ನಿಧಾನದಂತೆ ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟು ಏನನ್ನೂ ಹೇಳತಕ್ಕವರಲ್ಲ; ಸುಖ-ದುಃಖ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನುಂಗಿ ಸದಾ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದವರು. ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಎಂಬುದು ಬಿಸಿಲ್ಲದುದರೆ ಎಂದು ಮನಗಂಡಿದ್ದ ಇವರು ಎಂದೂ ಅದನ್ನು ಏರಬಯಸಲಿಲ್ಲ. ಹಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರಗಳಿಂದ ಯಾವತ್ತೂ ದೂರವೇ ಉಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಇನಾಂದಾರರ ಕೊಡುಗೆ ವಿಪುಲವಾದುದು. ೧೬ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಎರಡು ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಮರಾಠಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ 'ಎರಡುಧುವ'(೧೯೩೭) ಮೂರಾಬಟ್ಟೆ'(೧೯೪೬) ಕನಸಿನ ಮನೆ(೧೯೪೭), ವಿಜಯಯಾತ್ರೆ(೧೯೪೮) ಶಾಪ(೧೯೪೯) ಸ್ವರ್ಗದ ಬಾಗಿಲು(೧೯೫೧), ಈ ಪರಿಯ ಸೊಬಗು(೧೯೫೨), ಕಟ್ಟಿದ ಮನೆ(೧೯೫೩) ಮುಗಿಯದ ಕತೆ(೧೯೫೩) ಚಿತ್ರಲೇಖಾ(೧೯೬೧) ಮಂಜು ಮುಸುಕಿದ ದಾರಿ(೧೯೬೫) ಊರ್ವಶಿ(೧೯೬೮) ನವಿಲುನೌಕೆ(೧೯೭೧), ಬಾಡಿದ ಹೂವು(೧೯೭೨) ಕತ್ತಲೆಯ ಕಡಲು(೧೯೭೨) ಯಾತ್ರಿಕರು(೧೯೭೬) ಯಯಾತಿ(೧೯೭೭) ತ್ರಿಶಂಕು(೧೯೮೦). ಇವರು ರಚಿಸಿರುವ ಕೃತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೇಗೆ ವಿಪುಲವಾಗಿಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಮೌಲ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಮಹತ್ವದ್ದೆನಿಸಿದೆ. ಪ್ರೊ.ವಿ.ಎಂ ಇನಾಂದಾರರಂಥ ಪ್ರಾಜ್ಞ,

ಪ್ರಧಿತಯಶ, ಸಾಹಿತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಅವರ ಕೃತಿಗಳೇ ನಿಲುವುಗನ್ನಡಿಗಳು. ಅವರು ಗಣ್ಯ ಶ್ರೇಣಿಯ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರು, ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯ ಆಂಗ್ಲ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದ ವಿಚಕ್ಷಣರು. ನಾಟ್ಯರಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಭವಗಳುಳ್ಳ ವಿಲಾಸಿ ನಟರು, ನಾಟಕಕಾರರು' ಎಂದು ಗೌರೀಶಕಾಯ್ಕಿಣಿಯವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಉತ್ತಮ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರಾಗಿದ್ದ ಇನಾಂದಾರರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿಮರ್ಶಕರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಅವರ ವಿಮರ್ಶೆಯ ನಿಲುವು ದೊಡ್ಡದು. ಇನಾಂದಾರರ ವಿಮರ್ಶೆ ತನ್ನ ತೆಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನಂತೂ, ಅಂತೆ ಕನ್ನಡದ ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಎರಡು ಮಾನದಂಡಗಳಿಂದ ಅಳೆದಿದ್ದಾರೆ, ತೂಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಹಾಗೂ ತಾತ್ವಿಕ ಎರಡೂ ನಿಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಚಿಂತನ-ಮಂಥನ ನಡೆದಿವೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೌಲ್ಯಗಳೂ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು, ಇದರಿಂದ ಇವರ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಸಮಗ್ರತೆ ಲಭ್ಯವಾಗಿದೆ.

ವಿಮರ್ಶೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇನಾಂದಾರರು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಇತ್ತ ಮಹತ್ವದ ಕಾಣಿಕೆಯೆಂದರೆ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದು. ಈ ಸಂಬಂಧವಾದ ಅವರ ಪ್ರಮುಖ ಕೃತಿಯೆಂದರೆ 'ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ' ಈ ಕೃತಿ ಎರಡು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಪ್ರವಚನಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ 'ಪ್ರಾಚೀನ ಪರಂಪರೆ' ಮಧ್ಯಯುಗ', ಸಂಪ್ರದಾಯಯುಗ' ರೊಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಯುಗ', ಆಧುನಿಕ ಯುಗ' - ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಐದು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪುಸ್ತಕಗಳಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಇನಾಂದಾರರ ಈ ಕೃತಿ ಸುಮಾರು ಅರ್ಧ ಶತಮಾನ ಕಾಲ ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಾರವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದ್ದು, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ತನಕ ಬಂದಿರುವ ವಿಮರ್ಶಾ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಕೊಡುಗೆ.

ವಿಮರ್ಶಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅದ್ವಿತೀಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ಇನಾಂದಾರರು 'ಅಲೋಕ' ಎಂಬ ಪ್ರಬಂಧ ಸಂಕಲನವೊಂದನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಏಳು ವಿಮರ್ಶಾ ಪ್ರಬಂಧಗಳಿದ್ದು, ಇದು ವಿಮರ್ಶೆಯ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುವ ಕೃತಿಯೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಇನಾಂದಾರರು ಸಮಕಾಲೀನರಾದ ಮಾಸ್ತಿ, ಕುವೆಂಪು, ಕಾರಂತ, ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ. ಶರಚ್ಚಂದ್ರ ಮೊದಲಾದರ ಕೃತಿಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಂವೇದನಾಶೀಲ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಸ್ವಂತಿಕೆಯನ್ನು

ಬೆಳಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಅನನ್ಯ ಅಸಾಧರಣವಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇನಾಂದಾರರು ರಚಿಸಿರುವ 'ಶ್ರೀನಿವಾಸರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವದರ್ಶನ' ಎಂಬ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು ಅಚ್ಚಾಗಿವೆ. ಮಾಸ್ತಿಯವರ 'ಸುಬ್ಬಣ್ಣ' 'ಶೇಷಮ್' 'ಚಿಕ್ಕವೀರರಾಜೇಂದ್ರ' ಹಾಗೂ 'ಚೆನ್ನಬಸವನಾಯಕ' ಈ ನಾಲ್ಕು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನಮೌಲ್ಯ, ಜೀವಾನಾನುಭವ, ಜೀವನಸಿದ್ಧಿ 'ಜೀವನದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ, ವ್ಯಕ್ತಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೈಗೊಂಬೆಗಳಾಗಿ ಅವನು ಆಡಿಸಿದಂತೆ ಆಡಬೇಕೆಂಬ ಒಂದು ಬಗೆಯ ನಿರ್ಲಿಪ್ತತೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ತೃಪ್ತಿ ಇವು ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿವೆ; ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಸಹ ಮೌಲ್ಯಯುತ ವಿವೇಚನೆಯುಂಟು. ಈ ನಾಲ್ಕು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿನ ಘಟನೆಗಳು, ಸಮೃದ್ಧ ಜೀವನದ ನಿಕಟಪರಿಚಯ, ಪಾತ್ರಗಳ, ಗುಣಸ್ವಭಾವಗಳ ಚಿತ್ರಣ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಕೃತಿ ಆನ್ವಯಿಕ ವಿಮರ್ಶಾ ವಿಭಾಗದ ಉತ್ತಮ ನಿದರ್ಶನ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸರ 'ಶ್ರೀರಾಮಾಪಟ್ಟಾಭಷೇಕ' ವನ್ನು ಕುರಿತು ಇನಾಂದಾರರ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮಾಸ್ತಿ ಕೃತಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕಾಣಿಸುವ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕೃತಿ ರಾಮಾಯಣಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ರಾಮಕಥೆಯ ನಿಜವಾದ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅತಿಮಾನುಷವೆನ್ನಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲಾ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನೂ ದೂರವಿರಿಸಿ ಸಹಜವೆನಿಸಬಹುದಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಡೀ ರಾಮಾಯಣದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಇದೊಂದೇ. ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಕಾವ್ಯರಚನೆ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಇನಾಂದಾರರ ನಿರೂಪಣೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತದೆ.

ಇನಾಂದಾರರು ರಚಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿ ಚಿಕ್ಕ ಕೃತಿಯೆಂದರೆ ೧೯೮೩ರಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ 'ಗೋವಿಂದಪೈಗಳ ಕಾವ್ಯ'. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇನಾಂದಾರರು ಪೈಯವರ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ತೊಡಗದೆ, ಗೋವಿಂದ ಪೈಯವರ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಚೆಲುವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಹೃದ್ಯವಾಗಿ ಒಡಮೂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೃತಿ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದ್ದರೂ ಪೈಯವರ ಕಾವ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಇನಾಂದಾರರ ವಿಮರ್ಶನ ವೈದುಷ್ಯದ

ಅದ್ವಿತೀಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ. ಕಾರಂತರ ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಒಂದು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಡುವುದು ಸುಲಭದ ಕೆಲಸವೇನಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇನಾಂದಾರರು 'ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ; ಬದುಕು- ಬರೆಹ' ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬರೆದು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾರಂತರ ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಅದರ ವೈವಿಧ್ಯ ವೈಫಲ್ಯಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಸ್ತಾರಗಳೊಂದಿಗೆ ಇಡಿಯಾಗಿಯೂ ಬಿಡಿಯಾಗಿಯೂ ಅಳೆದು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕಾರಂತರ ಬಗೆಗೆ ಇನಾಂದಾರರಿಗಿರುವ ಗೌರವಾದರಗಳು ಎಷ್ಟಿತ್ತೆಂಬುದು ಈ ರಚನೆಯಿಂದ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇನಾಂದಾರರ ಈ ಕೃತಿ ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಓದಿದವರಿಗೆ ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ನೋಟವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಇನಾಂದಾರರು ಶ್ರೀಯವರ ಸ್ಮೃತಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಕಾಣಿಕೆ 'ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ;ಬದುಕು-ಬರೆಹ' ಇವರು ಶ್ರೀಯವರ ಶಿಷ್ಯರಾಗಲಿ, ನಿಕಟವರ್ತಿಗಳಾಗಲಿ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಹ್ಯದಯತೆಯಿಂದ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿರುವುದು ಶ್ಲಾಘನೀಯ. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ದಿಕ್ಕನ್ನೇ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಕನ್ನಡ ನಾಡು-ನುಡಿಗಳ ಎಲ್ಲೆಗಾಗಿ ನಾನಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಿಸಿದ ಶ್ರೀಯವರ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆ, ಸಾಧನೆ-ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಲೇಖಕರು ಒಂದಡೆ ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇನಾಂದಾರರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕರು ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀಯವರನ್ನು ಕುರಿತು ಸಾಕಷ್ಟು ಲೇಖನ ಹಾಗೂ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಈ ಗ್ರಂಥ ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ, ವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಕೃತಿ ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಮುಕುಟಪ್ರಾಯವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. 'ಶರಚ್ಚಂದ್ರ-ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕಲಾವಿದ' ಇನಾಂದಾರರು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಕೃತಿ. ಇದು ಅಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಸುಭೋಧ ಚಂದ್ರಸೇನುಪ್ಪರು ಬರೆದ ಎನ್ನುವ ಕೃತಿಯನ್ನು ಇನಾಂದಾರರು ಶರಚ್ಚಂದ್ರ ರ ಜನ್ಮಶತಾಬ್ದಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಆರು ಪ್ರಬಂಧಗಳಿದ್ದು, ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿಕವಾಗಿ ಶರಚ್ಚಂದ್ರರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ರವೀಂದ್ರನಾಥರ ಕಾರ್ಯದೊಡನೆ ಹೋಲಿಸುತ್ತಾರೆ ಆನಂತರದಲ್ಲಿ ಶರಚ್ಚಂದ್ರರ ಜೀವನದ ಪ್ರಮುಖ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಛಾಯೆ ಅವರ ತ್ಯಾಜ್ಯವಾದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ

ಕಾಣುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರಚನೆ, ಪಾತ್ರ ಪೋಷಣೆ, ಕಲಾಸಿದ್ಧಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಮರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇನಾಂದಾರರು 'ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳು' ಎಂಬ ವಿಮರ್ಶಾ ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ಕೂಡ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಮೊದಲ ಎರಡು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ 'ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು' ಹಾಗೂ ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡಿತಿ' ಗಳ ಕೃತಿನಿಷ್ಠ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ತೊಡಗಿದರೆ, ಮೂರನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ಮೊದಲು ನಡೆಸಿದ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಒಟ್ಟು ಸ್ವರೂಪದ ಕಡೆಗೆ ಗಮನಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಹಲವು ವಿಮರ್ಶೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವ ಇನಾಂದಾರರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿಯೂ ವಿಮರ್ಶೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಇಬ್ಬರು ವ್ಯಕ್ತಿ-ವಿಚಾರಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

○ Heroines in Sanskrit Drama

೧. Vidusaka in Sanskrit Drama

೨. Uttarama charitam- APreface

೪. Shivaram Karanth

೫. Govinda Pai

ಮೊದಲು ಬರೆದಿರುವ 'Heroines in Sanskrit Drama' ವಿಮರ್ಶೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಾಯಿಕೆಯರ ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವಂಥದು, ಅಲ್ಲದೆ ಅವರವರ ಸ್ವಭಾವಸತ್ವದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ ವಿವರಿಸುವುದಲ್ಲದೆ, ಆಯಾಯ ನಾಟಕಗಳ ವಿಷಯ, ವಿಶದವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಅವು ನಾಟಕ ಕ್ರಿಯೆಯ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಶಗಳಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತವೆಂಬುದನ್ನೂ ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

'Heroines in Sanskrit Drama' ಎಂಬ ವಿಮರ್ಶಾ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿದೂಷಕ ಹಾಸ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು, ಚಿಕ್ಕಿತ್ಸಕ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು, ಆದರಿಂದ ನಾಟಕ ಚಲನಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಿಗುವ ಪ್ರಚೋದನೆಯನ್ನು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ಚಿಂತನೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸುವ ಅವನ ಮಾತಿನ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ, ವಿದೂಷಕನ ಪಾತ್ರ ಏಕೆ ಮಹತ್ವದ್ದು ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಅದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇನಾಂದಾರರ 'Uttarama charitam- A Preface' ಭವಭೂತಿಯ ನಾಟಕತ್ರಯದಲ್ಲಿ 'ಉತ್ತರರಾಮ ಚರಿತ'ವೇ ಉತ್ತಮ ಎಂಬ ವಿಮರ್ಶಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬರೆದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ರೂಪದ ಪುಸ್ತಿಕೆ.

ದಾಂಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಸಾಧಿಸಬಹುದಾದ ಸುಖದ ಪರಮೋತ್ಕರ್ಷವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಕೃತಿಯಿದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಭವಭೂತಿಯ ಬದುಕಿನ ಪೂರ್ವೋತ್ತರಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಅವನು ನಾಟಕಕಾರನಾದುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಕಾರಣವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಳಿಕ ಮೂಲ, ಚೌಕಟ್ಟು ಹಂದರ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಚರ್ಚೆ ಮೂರು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೧೧ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿದೆ. ಇನಾಂದಾರರ ಈ ಪ್ರಬಂಧ ಅವರ ನಾಟಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿದಿದೆ.

ಕನ್ನಡೇತರರಿಗೆ (ಅನ್ಯಭಾಷಿಕರಿಗೆ) ಕನ್ನಡವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಶಿವರಾಮಕಾರಂತ, ಗೋವಿಂದಪೈ,- ಇವರನ್ನು ಕುರಿತು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಕೃತಿ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇನಾಂದಾರರ ಈ ಎರಡೂ ಕೃತಿಗಳು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಕಾರಂತರನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ, ಕಾರಂತರ ನಡೆನುಡಿಗಳು, ಅವರ ಜೀವನನಿಷ್ಠೆ ಖಚಿತವಾದ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಅನುಭವವನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ನೇರವಾದ ಶೈಲಿ-ಮೊದಲಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸೋದಾರಣವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿ, ಅವರ ಮುಖ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಪರಿಚಯಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕವಿತೆಯ ಪಿತಾಮಹರಂತಿದ್ದ, ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭೆಯುಳ್ಳ ಗೋವಿಂದಪೈಯವರನ್ನು ಕುರಿತು ೧೧೮ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ 'ಗೋವಿಂದಪೈ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಸಂಶೋಧಕ ಮನೋಧರ್ಮದವರಾದ ಗೋವಿಂದಪೈಯವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಹೇಗಿದೆ? ಅವರ ಕಾವ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ ಬದುಕಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ? ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಇನಾಂದಾರರು ಕಾದಂಬರಿ, ವಿಮರ್ಶೆಗಳಿಗಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ನಾಟಕ, ಪ್ರಬಂಧ, ಜೀವನಚರಿತ್ರೆ, ಹೀಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ನೈಪುಣ್ಯತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾಟಕ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಪುಲ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಮಹತ್ವದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವರ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಇನಾಂದಾರರು 'ಬಿಡುಗಡೆ' ನಾಟಕವೊಂದೇ, ಮೂರು ಅಂಕಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಈ ನಾಟಕ ಕೌಟುಂಬಿಕವಾಗಿದ್ದು, ಇಡೀ ನಾಟಕ ಕ್ರಿಯೆ ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ನಡೆದುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡು ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯ ಒತ್ತಡವಿರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟಾಗ, ಹೆಣ್ಣಿನ

ಮನಸ್ಸಿನಾಳದ ಒಳತೋಟಿಯನ್ನು, ಭಾವನೆಯ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವುದು ನಾಟಕಕಾರರ ಉದ್ದೇಶವನ್ನುವಂತೆ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ. ರಂಗ ಪ್ರಯೋಗದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಯಶಸ್ವಿಯಾದ ನಾಟಕವಿದು.

'ಮಂಗಲ್ಯಾಂಡಿನಲ್ಲಿ ಮೂರುವಾರ' ಇನಾಂದಾರರು ರಚಿಸಿದ ವಿಡಂಬನಾತ್ಮಕ ಕೃತಿ. ಇದೊಂದು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ. ಈ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನವನ್ನು ತಾವೇ ತಯಾರಿಸಿದ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮಂಗಳಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ, ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ರಾಜಕೀಯ ಭ್ರಷ್ಟತನವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇನಾಂದಾರರು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಭವಿಷ್ಯದ ಅವನತಿಯ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಂದ ತಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಇನಾಂದಾರರ 'ಕಾಳಿದಾಸನ ಕಥಾನಕಗಳು' ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಬರೆದುದು. ಕೇವಲ ೧೨೮ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಳಿದಾಸನ ಎಲ್ಲಾ ಕಥೆಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಳಿದಾಸನ ಶೈಲಿಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಈ ಕೃತಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಗ್ರಂಥದ ಕಡೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕತೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಕವಿಕಾವ್ಯ ಪರಿಚಯವನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಇನಾಂದಾರರು ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದು ಶ್ಲಾಘನೀಯ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ರವರ ಬದುಕು ಹಾಗೂ ದೇಶದ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ವಹಿಸಿದ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರ ಎರಡನ್ನೂ ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಿಗೆ ಕಾಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ರವರ ಬದುಕಿನ ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು, ಏಳು-ಬೀಳುಗಳನ್ನು, ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇನಾಂದಾರರ ಈ ಕೃತಿ ಕನ್ನಡದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎಂಬಂತೆ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ.

ವಿ.ಸೀ.ತಾರಾಮಯ್ಯನವರಿಗೆ ಎಷ್ಟೆಂದು ತುಂಬಿದಾಗ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾಡಿರುವ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಭಾವನಾ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ತರಬೇಕೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದ ಇನಾಂದಾರರು ಈ ಗ್ರಂಥದ ಸಂಪಾದನಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಾವೇ ವಹಿಸಿಕೊಂಡು 'ವಿ.ಸೀ.೨೫' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವೊಂದನ್ನು ಹೊರತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ 'ಸರ್ವಾಂಟಿಸ್ ಡಾನ್ ಕ್ವಿಕ್ಸೊಟೆ' ಥಾಮಸ್ ಹಾರ್ಡಿಯ 'ಕ್ಯಾಸ್ಟ್ ಬ್ರಿಜೆ ಮೇಯರ್, ದಾಸ್ತೊವ್ಸ್ಕಿಯ ಕಾರ್ಮೋವ್ ಬಂಧುಗಳು' ಬಲ್ಗಾರರ ಯಾಜಿನಿಗ್ರಾಂಡೆ' -ಈ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಇನಾಂದಾರರ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೀಮಾಂಸೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಗಳೆರಡೂ ಮೇಳೈಸಿವೆ. ಬಹುಜ್ಞತೆ, ಅಭಿರುಚಿ, ಶುದ್ಧಿ, ರಾಗದ್ವೇಷರಹಿತವಾದ ತೂಕತಪ್ಪದ ನಿಲುವು. ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಉತ್ತಮಾಂಶಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡದ ಆರ್ಷೇಯ ದೃಷ್ಟಿ, ನಿರರ್ಗಳವಾದ, ಪ್ರೌಢವಾದ ವಿಚಾರಸರಣಿ, ಕವಿಕಾವ್ಯಗಳ ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ, ಸರ್ವೋತ್ತಮೋಮುಖ ವಿವೇಚನೆ, ಕವಿಹೃದಯದ ಸೊಗಸಾದ ಅನಾವರಣ, ಕೃತಿಯ ಬಗೆಗೆ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ನಿರ್ಣಯ ಓಜೋನ್ವಿತ ವಚೋವಿಲಾಸ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳು ಇನಾಂದಾರರ ಬರೆಹಗಳಿಗೆ ಘನತೆಯನ್ನಿತ್ತಿವೆ. ಇನಾಂದಾರರ ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಸಾರ್ಥಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆಯ ಗುಣಗಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಮಾನ್ಯತೆಗಳು ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಇದ್ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದ ಇನಾಂದಾರರು ಕಾಡುಹಕ್ಕಿಯಂತೆ ಸದ್ದುಗದ್ದಲವಿಲ್ಲದೆ, ನಿತ್ಯದ ಕರ್ಮ ಎಂಬಂತೆ ತಮ್ಮ ಪಾಡಿನ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋದರು. ವಿದ್ಯೆಯ ಆಗರದಂತಿದ್ದ ಇವರು ಆಡಂಬರ ಪ್ರಿಯರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಡಂಬರ ಎಂಬುದು ಇವರ ಜೀವನದ ಹೊರಮೈಯನ್ನು ಸೋಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಶಿಸ್ತು, ಕರ್ತವ್ಯಬುದ್ಧಿ, ಸಮದೃಷ್ಟಿಗಳ ಸಾಕಾರ ರೂಪವಾದ ಇವರು 'ವಿದ್ಯೆಗೆ ವಿನಯವೇ ಭೂಷಣ' ಎಂಬ ಸೂಕ್ತಿಯಂತೆ ವಿನಯ ಸಂಪನ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ಇನಾಂದಾರರ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಲವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಅವರು ಅಮೂಲ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರು. ಅವರ ವಿದ್ವತ್ತನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು (೧೯೭೦) ತನ್ನ ಸ್ವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ಕಾದಂಬರಿಕಾರ' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದೆ. ಇನಾಂದಾರರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳೂ ಲಭಿಸಿವೆ. ಮೊದಲಿಗೆ 'ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಕಿಯರು' ಎಂಬ ದೀರ್ಘ ಪ್ರಬಂಧಕ್ಕೆ ೧೯೫೬ರಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಮಾಂಡಲಿಕ ಸುವರ್ಣಪದಕ ದೊರೆತಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ೧೯೫೭ರಲ್ಲಿ 'ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿಯ ವಿದೂಷಕ' ಎಂಬ ದೀರ್ಘ ಪ್ರಬಂಧಕ್ಕೆ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನದ ಸುವರ್ಣಪದಕ ಲಭಿಸಿದೆ. ಇನಾಂದಾರರ ವಿ.ಸ. ಖಾಂಡೇಕರ ಅವರ ಕೊನೆಯ 'ಕಾದಂಬರಿಯಾದ ಯಯಾತಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿದಾಗ

'ಉತ್ತಮ ಅನುವಾದ' ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಸಾಹಿತ್ಯ ಆಕಾಡೆಮಿಯೂ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಇನಾಂದಾರರ ಮತ್ತೊಂದು ಕೃತಿ. 'ಡಾ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ - ಪುಸ್ತಕ ಪರಿಚಯ' ಕೃತಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಆಕಾಡೆಮಿಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಲಭಿಸಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಇನಾಂದಾರರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆಗೆ ಸಂದ ಗೌರವಗಳು.

ಇನಾಂದಾರರಿಗೆ ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು ವರ್ಷ ತುಂಬಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಹೃದಯ ಲೋಕ 'ನವನೀತ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ, ಗೌರವಿಸಿದೆ. ಎಂ.ರಾಜಗೋಪಾಲಚಾರ್ಯ ಅವರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಈ ಸಂಭಾವನಾ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ, ಇನಾಂದಾರರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳ ಸ್ತೂಲ ಪರಿಚಯವಿದೆ. ಇನಾಂದಾರರು ಬದುಕಿದ್ದಾಗಲೇ ಯೋಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಮತ್ತೊಂದು ಸಂಭಾವನಾ ಗ್ರಂಥ ಅವರ ಕಾಲನಂತರದಲ್ಲಿ 'ನೆನೆಪಿನ ಸಂಪುಟ'ವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಡಾ. ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕ ಮತ್ತು ಎಂ. ವಿ. ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿಯವರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಈ ನೆನೆಪಿನ ಸಂಪುಟ 'ಕಾದಂಬರಿಲೋಕ' ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಗಣನೀಯ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಇನಾಂದಾರರ ಜೀವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಒಂದೆರಡು ಲೇಖನಗಳಿವೆ. ಈ ಕೃತಿ ಇನಾಂದಾರರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿರುವ ಮಹತ್ವ ಗೌರವ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ಇನಾಂದಾರರ ಮರಣೋತ್ತರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಮರ್ಶಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಇನಾಂದಾರರದು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕವಾಗಿ ಬಹಳ ಪ್ರಯೋಜನಕವಾದ ಹಾಗೂ ಉದಾತ್ತವಾದ ಬದುಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಇನಾಂದಾರರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಾರಸ್ವತದ ಪೃಥಕ್ಕಾಗಿ, ಹಾಗೂ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲ ಲೇಖಕರ ಪಂಕ್ತಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಕೊಡುಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದುದು.